

28.07.2022

POL-2022-79508

Puolustusministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Puolustusministeriön lausuntopyyntö PLM003:00/2021, 23.6.2022, LVM:n diaarinumero VN/6348/2020

Poliisihallituksen lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta sotilasajoneuvolaiksi ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö

Puolustusministeriö on pyytänyt Poliisihallituksen lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta sotilasajoneuvolaiksi ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta.

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sotilasajoneuvoista. Esitys perustuu eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan ajoneuvolaista antamaan mietintöön, jossa todetaan, että sotilasajoneuvoista olisi säädettävä omassa laissaan. Esityksellä selkeytettäisiin sotilasajoneuvojen ja ajoneuvolain tarkoittamien ajoneuvojen välistä säädöspohjaa. Lisäksi selkeytettäisiin pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston roolia myös suhteessa Liikenne- ja viestintävirastoon. Ehdotuksessa otetaan huomioon Suomen alueelle tulevien kansainvälisten sotilasajoneuvojen tunnustaminen käytettäväksi Suomessa.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi tieliikennelaki esitetyn uuden lain johdosta, ja lakiin tehtäisiin myös muita Puolustusvoimien ajoneuvojen käyttöä koskevia muutoksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Esityksen tavoitteena on säätää uusi laki sotilasajoneuvoista, kuten eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on ajoneuvolaista antamassaan mietinnössä todennut (LiVM 19/2020 vp.). Esityksellä pyritään selkeyttämään Puolustusvoimien ajoneuvoja ja sotilasajoneuvoja koskevaa sääntelyä sekä ajoneuvolain sotilasajoneuvoja koskevaa sääntelyä. Esityksessä säädettäisiin sotilasajoneuvoja koskevista tarpeellisista kokonaisuuksista, ottaen huomioon sen, että Puolustusvoimat on vastuussa joka tapauksessa sotilasajoneuvojen teknisistä ominaisuuksista, kunnosta, niiden tarkastuksesta ja näihin liittyvistä menettelyistä.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi tieliikennelakia siltä osin, kuin esitetyllä sotilasajoneuvoja koskevalla lailla olisi sen säännöksiin vaikutusta.

2 Poliisihallituksen lausunto

Hallituksen esityksen luonnos sotilasajoneuvolaiksi ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta on hyvin rakennettu kokonaisuus, joka selkeyttää Puolustusvoimien ajoneuvoja ja sotilasajoneuvoja koskevaa sääntelyä.

3 Pykäläkohtaiset arvioinnit

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien:

- 1) luokitusta;
- 2) rakennetta, hallintalaitteita, järjestelmiä, komponentteja, erillisiä yksiköitä, osia ja varusteita;
- 3) ympäristöominaisuuksia;
- 4) hyväksymistä liikenteeseen ja rekisteröintiä; sekä
- 5) sotilasajoneuvon kunnon ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamiseksi ja muuttamiseksi suoritettavia katsastuksia.

Tässä laissa säädetään Puolustusvoimien ajoneuvojen käytön valvonnasta sekä niiden kunnon ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamisesta. Lisäksi säädetään vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön aluevalvontalain (755/2000) mukaisen luvan perusteella Suomessa olevan kansainvälisen sotilasajoneuvon vaatimusten mukaisuuden toteamisesta ja liikennekelvoinisuuden valvonnasta.

Säännöskohtaiset perustelut:

Puolustusvoimien valvontatarkastukset eivät poistaisi esimerkiksi poliisin yleistoimivaltaa tarkastaa Puolustusvoimien ajoneuvoja.

Arvio:

Säännöskohtaisiin perusteluihin tehtyä kirjausta pidämme poliisitoiminnallisesti tarpeellisena, koska se selkeyttää poliisin toimivaltaa tarkastaa myös Puolustusvoimien ajoneuvoja.

11 §

Puolustusvoimien hälytysajoneuvo

Puolustusvoimien hälytysajoneuvo on sellainen sotilasajoneuvo, joka on varustettu sinistä valoa näyttävällä vilkkuvalla varoitusvalaisimella ja hälytysajoneuvon äänimerkinantolaitteella.

Puolustusvoimien hälytysajoneuvojen käyttöön tiellä sovelletaan sitä, mitä tieliikennelaissa säädetään hälytysajoneuvoista.

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälässä määriteltäisiin Puolustusvoimien hälytysajoneuvo.

Puolustusvoimien hälytysajoneuvoja olisivat ainakin sotilaspoliisiajoneuvo, sotilasantambulanssi ja Puolustusvoimien sairausauto.

Arvio:

Pidämme pykäläluonnosta selkeänä ja perusteltuna.

36 §

Puolustusvoimien ajoneuvon pysäyttäminen ja ajoneuvotarkastajan oikeudet

Puolustusvoimien ajoneuvo on pysäytettävä ajoneuvotarkastajan antamasta merkistä.

Puolustusvoimien ajoneuvon kuljettajan, ajajan tai johtajan on sallittava Puolustusvoimien valvontatarkastuksen suorittaminen.

Puolustusvoimien valvontatarkastuksen suorittamiseksi:

- 1) Puolustusvoimien ajoneuvon kuljettaja, ajaja tai johtaja on velvollinen vaadittaessa esittämään ajoneuvotarkastajalle sekä asiantuntijana osallistuvalla katsastuksia suorittavalle henkilölle Puolustusvoimien ajoneuvon rekisteröinnistä annetun todistuksen tai kortin taikka muun vaatimustenmukaisuuden osoittavan asiakirjan;
- 2) ajoneuvotarkastajalla sekä asiantuntijana osallistuvalla katsastuksia suorittavalla henkilöllä on oikeus päästä Puolustusvoimien ajoneuvoon sisälle ja tarkastaa se sekä ajoneuvon kuormaus;
- 3) ajoneuvotarkastajalla sekä asiantuntijana osallistuvalla katsastuksia suorittavalla henkilöllä on oikeus tarvittaessa kuljettaa Puolustusvoimien ajoneuvoa;
- 4) Puolustusvoimien ajoneuvon kuljettaja, ajaja tai johtaja on velvollinen vaadittaessa esittämään ajoneuvotarkastajalle tai asiantuntijana osallistuvalla henkilölle ajo-oikeutensa; ja
- 5) Puolustusvoimien ajoneuvon kuljettaja, ajaja tai johtaja on velvollinen vaadittaessa esittämään ajoneuvotarkastajalle ajopäiväkirjan ajo- ja lepoaikojen tarkastamiseksi.

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälän 1 momentin mukaan Puolustusvoimien ajoneuvon ajaja, kuljettaja tai johtaja olisi velvollinen pysäyttämään Puolustusvoimien ajoneuvon ajoneuvotarkastajan merkistä. Velvollisuus olisi vastaava, mitä tieliikennelaisissa on säädetty ajoneuvolain mukaisten ajoneuvojen osalta. Pysäyttämisvelvollisuus koskee ainoastaan Puolustusvoimien ajoneuvoja, joten muilla ajoneuvoilla ei tätä velvollisuutta ole.

Lain voimaantulo edellyttää Puolustusvoimilta vahvaa tiedotusta, jotta Puolustusvoimien valvontatarkastuksista ei aiheudu tarpeetonta häiriötä muille tienkäyttäjille, ja että muut tienkäyttäjät osaavat sivuuttaa Puolustusvoimien ajoneuvoja koskevan pysäyttämiskäskyn.

Arvio:

Jatkovalmistelussa ehdotamme varmistettavaksi, että tieliikenteessä olisi riittävän selvää niin Puolustusvoimien kuljettajille kuin muillekin tienkäyttäjille hyvin tunnistettavissa olevan pysäytysmerkin antavan henkilön rooli, tehtävät ja oikeudet pysäyttämiseen. Ajoneuvotarkastajan ja muun liikenne-

teen ohjaajan toiminta tulisi olla toisistaan selkeästi erotettavissa, huomioiden sekin, että Tieliikennelain 8 §:n mukaan tienkäyttäjän on noudatettava liikenteenohjaajan antamaa merkkiä.

Ehdotamme pohdittavaksi tulisiko ajoneuvotarkastaja olla mainittuna Tieliikennelain 65 §:n liikenteenohjaajissa, jolloin hän voisi tuolla oikeudella poimia muun liikenteen joukosta Puolustusvoimien ajoneuvon liikenne- ja työturvallisemmin.

37 §

Valvontatarkastuksen suorittaminen

Puolustusvoimien valvontatarkastus suoritetaan ilman ennakoilmoitusta tieliikennelaisissa tarkoitettulla tiellä tai muussa sellaisessa paikassa, missä Puolustusvoimien ajoneuvon on täytettävä tämän tai muun lain tai niiden nojalla annettujen säännösten mukaiset vaatimukset. Puolustusvoimien valvontatarkastuksen suorittaja voi kuitenkin ilmoittaa tarkastusten suorittamisesta ennakolta, jos ilmoituksen tarkoituksena on tehostaa Puolustusvoimien ajoneuvoa koskevien säännösten noudattamista. Jos Puolustusvoimien valvontatarkastus suoritetaan Puolustusvoimien katsastustoimipaikan läheisyydessä, sotilasajoneuvo voidaan määrätä tarkastettavaksi tähän katsastustoimipaikkaan.

Puolustusvoimien valvontatarkastukset on suoritettava siten, että niistä ei aiheudu vaaraa tai kohtuutonta haittaa muulle liikenteelle.

Muulla kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevalla alueella suoritettavasta Puolustusvoimien valvontatarkastuksesta on tarvittaessa ilmoitettava poliisille ja järjestelyt on suunniteltava yhteistyössä poliisin kanssa.

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhteistyöstä poliisin kanssa. Poliisilla on yleinen toimivalta yleisillä teillä, joten mahdollisten ristiriitojen ja muiden epäselvyyksien välttämiseksi Puolustusvoimien valvontatarkastuksesta olisi ilmoitettava tarvittaessa poliisille etukäteen ja tarkastus kokonaisuudessaan olisi suunniteltava yhteistyössä poliisin kanssa etenkin muille tienkäyttäjille aiheutuvan vaaran ja kohtuuttoman haitan ehkäisemiseksi. Selvää olisi se, että etenkin toiminnan käynnistämisen vaiheessa poliisin kanssa olisi tehtävä tiiviimpää yhteistyötä kuin myöhemmin toiminnan vakiinnuttua. Etenkin suunniteltujen suurempien Puolustusvoimien valvontatarkastusten osalta, kuten niin kutsuttujen moottorimarssien, tai jos Puolustusvoimien valvontatarkastus järjestettäisiin vilkkaasti liikennöidyllä tai muuten ruuhkaisuella tiellä, poliisiin olisi oltava yhteydessä matalammalla kynnyksellä.

Arvio:

Pidämme perusteltuna, että poliisille ilmoitettaisiin tiellä suoritettavasta Puolustusvoimien valvontatarkastuksesta ja tehtäisiin yhteistyötä poliisin kanssa.

40 §

Puolustusvoimien ajoneuvon ajokieltoon määrääminen

Ajoneuvotarkastaja voi estää Puolustusvoimien ajoneuvon käyttämisen ja määrätä Puolustusvoimien ajoneuvon ajokieltoon, jos:

- 1) Puolustusvoimien valvontatarkastuksessa tai muutoin todetaan, ettei Puolustusvoimien ajoneuvo rakenteeltaan, varusteiltaan tai kunnoltaan täytä laissa tai lain nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia;
- 2) Puolustusvoimien ajoneuvo on käyttökiellossa; tai
- 3) Puolustusvoimien ajoneuvoa on käytetty rekisteröintiä tai rekisteröimättömän Puolustusvoimien ajoneuvon väliaikaista tai tilapäistä käyttöä liikenteessä koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, ajoneuvotarkastaja voi estää sotilasajoneuvon käyttämisen ja määrätä sotilasajoneuvon ajokieltoon ottamalla pois rekisteri- tai siirtokilvet sekä rekisterikortin, siirtoluvan tai peittämällä rekisteritunnukset taikka käyttämällä muunlaisia tarvittavia keinoja.

Ajoneuvotarkastaja voi kuitenkin antaa kirjallisen luvan kuljettaa Puolustusvoimien ajoneuvon määräpaikkaan, korjattavaksi tai katsastettavaksi. Jos Puolustusvoimien ajoneuvossa oleva puutteellisuus ei aiheuta välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle, ajoneuvotarkastaja voi Puolustusvoimien ajoneuvon käyttöä estämättä määrätä ajan, jonka kuluessa puutteellisuus on korjattava.

Ajoneuvotarkastaja voi määrätä Puolustusvoimien ajoneuvon ajokieltoon, jos Puolustusvoimien ajoneuvon rakennetta on muutettu niin, että se olisi esitettävä muutokatsastukseen.

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälä vastaisi pääosin ajoneuvolain 198 §:ää.

Ajoneuvotarkastajan toimivaltuus olisi rinnakkainen poliisin yleistoimivallan kanssa Puolustusvoimien ajoneuvoja koskien.

Arvio:

Pidämme pykäläluonnosta ajokieltoon määräämistä perusteltuna.

44 §

Sotilasajoneuvojen kunnan ja liikennekelvottomuuden valvonta

Sotilasajoneuvojen tämän lain mukaista ja muiden Puolustusvoimien ajoneuvojen ajoneuvolain mukaista kuntoa ja liikennekelvottomuutta valvovat pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto ja ajoneuvotarkastajat sekä poliisi ja rajavartiolaitos (578/2005) 20 §:ssä säädettyllä toimialueella Rajavartiolaitos. Myös Tulli valvoo sotilasajoneuvojen ja muiden Puolustusvoimien ajoneuvojen kuntoa ja liikennekelvottomuutta omalla toimialallaan.

Säännöskohtaiset perustelut:

Sotilasajoneuvojen kunto ja liikennekelpoisuus perustuisi käsiteltävänä olevaan lainsäädäntöön ja muiden Puolustusvoimien ajoneuvojen ajoneuvolaikiin. Lisäksi yleisinä toimivaltaisina viranomaisina toimisivat poliisi ja sääde-tyillä toimialueillaan rajavartiolaitos ja tulli.

Arvio:

Pidämme esitettyä pykäläluonnosta riittävän selkeänä ja perusteltuna.

Laki tieliikennelain muuttamisesta

10 §

Esteetön kulku hälytysajoneuville ja kulkueelle

Tienkäyttäjän on liikenteenohjauslaitteella osoitetusta velvollisuudesta riippumatta annettava hälytysääni- ja -valomerkkejä antavalle hälytysajoneuville ja Puolustusvoimien hälytysajoneuville sekä tällaisia merkkejä antavan poliisiajoneuvon taikka Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämälle saattueelle esteetön kulku. Tällöin on tarvittaessa siirryttävä sivuun tai pysähdyttävä. Tienkäyttäjä ei saa keskeyttää eikä estää saattueen, valvotun lapsiryhmän tai järjes-täytyneen kulkueen etenemistä. Tämä ei kuitenkaan koske hälytysääni- ja -valo-merkkejä antavan hälytysajoneuvon kuljettajaa.

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin Puolustusvoimien ajoneuvo. Muilta osin pykälään ei esitettäisi muutosta.

Arvio:

Pidämme esitettyä pykäläluonnosta perusteltuna.

184 §

Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä, liikenteen-ohjauslaitteita ja ajoneuvon käyttöä koskevia säännöksiä

Tienkäyttäjä saa olla noudattamatta liikennesääntöjä, liikenteenohjauslaitteella osoitettua velvoitetta, määräystä, rajoitusta tai kieltoa taikka ajoneuvon käyttöä koskevaa säännöstä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttä-essä:

- 1) hälytysajoneuvon kuljettajana tai matkustajana;
- 2) poliisitehtävässä, tullitehtävässä tai rajavartiotehtävässä;
- 3) puolustusvoimien esitutkintatehtävässä, sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 86 §:n 1 momentissa tarkoitetussa teh-tävässä, puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 18 a §:ssä tarkoitetussa henki-lösuojaustehtävässä tai sotilastiedusteluviranoma isen sotilastiedustelutehtävässä; tai
- 4) poliisiajoneuvon, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien ajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajana;

Säännöskohtaiset perustelut:

Pykälän 1 momentin 3 kohtaan lisättäisiin puolustusvoimista annetun lain 18 a §:ssä tarkoitettu tehtävä sekä sotilastiedusteluviranomaisen tiedustelutehtävä. Näistä ensin mainittua on käsitelty tarkemmin tieliikennelain 10 §:n muutosta koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa. Henkilösuojaustehtävät pyritään suorittamaan mahdollisimman huomaamattomasti, mutta niissä voi tulla vastaan tilanteita, joissa on tarpeen suojattavan henkilön turvallisuuden takaamiseksi poiketa liikennesääntöjen, liikenteenohjauslaitteiden ja ajoneuvon käyttöä koskevien säännösten noudattamisesta.

Tieliikenteen säännöistä on mahdollista poiketa erityisissä tilanteissa. Voimassa olevat poikkeussäännökset on sisällytetty tieliikennelakiin. Ennen tieliikennelain uudistusta normit ovat olleet hajallaan.

Sotilastiedustelusta annettu laki tuli voimaan 1.6.2019. Laissa määritellään sotilastiedusteluviranomaisiksi pääesikunta ja Puolustusvoimien tiedustelulaitos. Tiedustelutehtävän suorittamiseksi tietoa voidaan hankkia tiedustelumenetelmillä, kuten suunnitelmallisella tarkkailulla ja peitetoiminnalla. Muun muassa mainittuihin toimivaltuuksien käyttöön saattaa liittyen tiedustelumenetelmän käytön kohteena olevan henkilön seuraaminen tai kuljettaminen ajoneuvolla, mikä saattaa edellyttää liikennesääntöjen rikkomista. Muutos tehostaisi tiedonhankintaa, mutta myös ehkäisisi tiedustelumenetelmää käyttävän henkilön paljastumisen riskiä ja parantaisi turvallisuutta. Muutos vastaisi sitä, miten nykytilassa esimerkiksi rikostorjunnassa on mahdollista toimia.

Arvio:

Pidämme pykäläluonnosta hyvin perusteltuna ja riittävän selkeänä.

Poliisijohtajan sijainen
Poliisiylitarkastaja

Samppa Holopainen

Poliisitarkastaja

Kari Onninen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.07.2022 klo 11:57. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriä
kirjaamo@lvm.fi

Tiedoksi

Poliisihallitus, poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisihallitus, poliisiylitarkastaja Karl Linderborg
Poliisihallitus, esikunta
Poliisihallitus, liikenneturvallisuuden vastuualue